

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 33

21. kolovoza 2014.

cijena 200 Ft

Sudionici natjecanja i članovi ocjenjivačkog suda XIV. Festivala gibanice u Serdahelu

Foto: Bernadeta Blažetin

11. stranica

Visoka škola u Baji

4. stranica

Blagoslavljanje...

11. stranica

Školski kamp Erzsébet

12. stranica

Komentar

Tamo gdje smo rođeni, pripadamo dovijeka

Gdje god živio – ako si rođen ovdje, ovamo pripadaš dovijeka – bio je moto Dana Santovaca u okviru kojega su se prisjetili znamenitih osoba, okupili Santovce sva svih strana koje korijeni vežu za rodno selo, ali se već rijetko vraćaju, ponajviše zbog toga što već nemaju roditelje, bake, djedove, nemaju se kome vratiti, a dolaze godišnje jedanput, obično na dan Svih svetih, kako bi zapalili svijeću i položili cvijeće na grob svojih pokojnih. Kako je nekada župno proštenje okupljalo santovačke obitelji, koje su na taj dan ugostile svoju rodbinu i prijatelje, tako je cilj bio da to bude povod za okupljanje, a organizirana je izložba o čuvenim osobama rodnom iz Santova koji su nas zadužili svojim životom i djelom. Konačno, oni su TI koji pridonose jačanju lokalne, ali i nacionalne svijesti mjesne zajednice višenacionalnog naselja, što Santovo čini prepoznatljivim do danas. Jer svijest o pripadnosti nekoj zajednici, napose užoj, mjesnoj, ne čine ulice, zgrade, nego ljudi koji su živjeli i koji žive u njemu. Stoga je uistinu hvalevrijedan poticaj mjesnog poduzetnika kome su se priključili pojedinci, ustanove i udruge, ali na prvi poziv odazvali gosti, sudionici, umjetnici, glazbenici, športaši i mnogi drugi. Bio je to prvi pokušaj sa željom da Dan Santovaca s proširenim, obnovljenim sadržajem ubuduće postane tradicijom.

Nedavno je održan već tradicionalni susret Kaćmaraca i pjevačkih zborova na tamošnjoj Vodici, koji je također okupio Kaćmarce i sve one koji danas žive daleko od svoga rodnog mjesta, kako bi se zajedno družili, veselili, njegujući ono zajedničko, podrijetlo što ih veže za svoj zavičaj i rodno selo.

Koliko su takva okupljanja omiljena, potvrđuje nam i Županijski hrvatski dan, Spomen-dan biskupa Antunovića u Kalači, koji već desetak godina okuplja bačke Hrvate, a ove će se godine prirediti 24. kolovoza, kako bi se prisjetili svoga velikana, preporoditelja podunavskih Hrvata, čije ideje, život i djelo i danas služe kao putokaz za očuvanje nacionalne svijesti, kulture i posebnosti koje pridonose očuvanju kolektivnog pamćenja na kojem se temelji kolektivna svijest zajednice koju čini svjesni pojedinci. Stoga ne smijemo zaboraviti svoju prošlost, svoje korijenje, jer narod, zajednica koja ne poznaje svoju prošlost, ne priznaje sve ono što je povezuje, nema ni budućnosti. Nema temelje na kojima može graditi budućnost, njegovati, čuvati i jačati svoju samobitnost.

S. B.

Glasnikov tjedan

Polako se približavamo kraju kolovoza, ostavljajući ovogodišnje varljivo ljeto za nama. Roditelji učenika i studenata spremaju ih za prve radne sate, prvašići se boje odnosno s nestrpljenjem očekuju školu, u stresu su i oni koji prvi put vode svoje dijete u vrtić, teški su prvi tjedni odvikavanja i privikavanja. Danas sa smiješkom na licu slušam priče koje sam kao majka i ja teško preživljavala. Kada upoznate drugo i druge ljude i krajeve, situacije i riješite niz nastalih problema, poslije toga se osjećate kako ste to i prije znali.

Ako ste politički aktivni pripadnik hrvatske zajednice u Mađarskoj, i vas zanimaju jesenski izbori. Upisali ste se u Hrvat-

Polako se približavamo kraju kolovoza, ostavljajući ovogodišnje varljivo ljeto za nama. Roditelji učenika i studenata spremaju ih za prve radne sate, prvašići se boje odnosno s nestrpljenjem očekuju školu, u stresu su i oni koji prvi put vode svoje dijete u vrtić, teški su prvi tjedni odvikavanja i privikavanja. Danas sa smiješkom na licu slušam priče koje sam kao majka i ja teško preživljavala. Kada upoznate drugo i druge ljude i krajeve, situacije i riješite niz nastalih problema, poslije toga se osjećate kako ste to i prije znali.

ski birački popis i time možete ostvariti pravo glasovanja na mjesnoj, teritorijalnoj i državnoj razini. Ovoga puta neposredno, istoga dana, na istome mjestu s mjesnim, teritorijalnim i državnim imenima, listama. Vi možete glasovati i za sve tri i za samo jednu, ili ako vam ponuda ne odgovara, ni za jednu razinu (mjesnu, teritorijalnu, državnu). Naravno, ako vam ponuđene platforme, i kandidata i organizacija koje politički djeluju, ponude željeni program. Jer to je osnovni zahtjev uspješne političke djelatnosti, ne izbor i sam čin stavljanja znaka u kvadratić, nego ostvarenje političkoga programa. Za to treba osviješteno biračko tijelo, što je u demokracijama našega doba sve veća rijetkost. Hrvati u Mađarskoj u posljednjih dvadeset godina samoupravne demokracije i nisu mogli baš birati između ponuđenih alternativa –

do ovih izbora birala se jedinstvena državna lista temeljem elektorskog sustava, gdje se prethodnim dogovorima usuglašavao stav pojedinih naselja, regija, kandidata. Na prvim izborima Državna samouprava, ako se ne varam, imala je preko pedeset zastupnika, nakon ovih izbora imat će ih tek 23. Taj broj otvara i pitanje političke strategije postavljača lista.

Sve je teže udovoljiti mjesnim željama, a sve je više važnih političkih zadataka koje država stavlja pred vrhovna politička tijela narodnosnih zajednica, koje su posljednjih godina životarile i kaskale za ponuđenim rješenjima, aktivno dižući glas, bez većih rasprava i zacrtanih strateških ciljeva. Očito je kako zastupništvo koje se iscrpljuje u nazočnosti sjednicama 5 – 6 puta godišnje s izrazitim regionalnim razmišljanjima, budno tek kada se radi o njegovu mjestu ili njemu bliskoj osobi, može postati teret pod kojim će se podleći. Vrijeme je kada oni koji se prihvaćaju posla, ili koje postavljači lista žele vidjeti u državnome tijelu trebali bi na sebe uzeti posao koji bi trebali „raditi“ cijelu godinu, iz dana u dan. Kako se zamišljaju buduće godine, na pet godina biraju se zastupnici, vidjet ćemo u nadolazećim tjednima. Današnji pedesetogodišnjaci

istekom mandata imat će 55 godina, a šezdesetogodišnjaci 65 godina, tridesetogodišnjaci 35 godina, i tako redom. Mladost ili starost sama po sebi ne mora biti ni mana ni prednost. Nije riječ o dobi, nego o idejama, aktivnosti, duhu i želji, pokazanom i dokazanom radu na polju očuvanja nacionalne samobitnosti i u javnoj i privatnoj sferi. Jer političar, pa i narodnosni, trebao bi biti cjelovita osoba, onaj koji ima zamisli glede budućnosti zajednice koju želi predstavljati u sljedećim godinama. Demokracija, kažu, daje mogućnost izbora, za izbore su potrebni birači, a ako su i oni svjesni težine trenutka i problema zajednice i imaju hrabrosti to i izreći, onda se možda može koraknuti i jedan znatan korak naprijed.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Mješoviti odbor nadalje lobira za most

Pošto je Mješoviti odbor Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima zatražio je pomoć od Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske u vezi s izgradnjom mosta na Muri kod Kerestura i Kotoribe; početkom srpnja sastao se s nadležnima u Ministarstvu prometa, pomorstva i infrastrukture Republike Hrvatske. Izaslanstvo pomurskih i međimurskih Hrvata, na čelu s predsjednikom Marijanom Vargom primio je Dražen Antolović, načelnik sektora Uprave za prometnu infrastrukturu, i Dubravka Đurkan Horvat, načelnica Sektora za fondove Europske Unije, te njihovi suradnici. Podršku glede toga dali su svojom nazočnošću i župan Međimurske županije Matija Posavec, odnosno Sandra Polanec Marinović, ravnateljica Razvojne agencije Međimurja.

Članovi Mješovitog odbora u Ministarstvu prometa, pomorstva i infrastrukture Republike Hrvatske

Pomurski i međimurski Hrvati već više od jednog desetljeća lobiraju i rade za ostvarenje mosta na graničnoj rijeci Muri kod Kerestura i Kotoribe. Najviše su zainteresirana dva naselja, s mađarske strane Kerestur, a s hrvatske Kotoriba, koja se nalaze u tzv. „prometnome slijepom crijevu“, imaju samo jedan izlaz i ulaz u mjesto, ali ostvarenje prijelaza u interesu je svih drugih pograničnih mjesta, posebno pripadnika hrvatske narodnosti s mađarske strane, kojima bi u očuvanju samobitnosti i materinskog jezika mnogo pridonijeli svakodnevni dodiri s matičnom domovinom. Osim toga prijelaz bi oživotvorio prekogranični promet na tom području, pridonosio bi povezivanju malih i srednjih poduzeća, razvoju turizma i drugih vidova gospodarstva, gradovi Koprivnica, Legrad od Kaniže bili bi udaljeni svega 20–35 km, a kod pomorskoga grada može se priključiti i na autocestu za Budimpeštu.

Kerestur za ostvarenje mosta učinio je mnogo, 2000. godine započeo je pripremati dokumentaciju, tada su izrađena idejna rješenja uz potporu Phare/CBC programa, zatim u Interreg programu Europske Unije izrađena je potpuna projektna dokumentacija u kojoj se nalaze planovi mosta te cestovna povezanost s mađarske strane, dokumentacija sadrži sve dozvole

od geodetskih do građevinskih dozvola za ceste, manje mostove na poplavlom području, jedino za most nije dobivena građevinska dozvola, i to zbog nepostojanja međudržavnoga sporazuma glede mosta. Kako bi se moglo koraknuti dalje, potrebno je njegovo potpisivanje. U tome su tražili pomoć od predstavnika Ministarstva Stjepan Tišler, predsjednik Narodnog pomorskog udruženja za regionalni razvoj, i Lajoš Pavlic, keresturski načelnik, te predstavnici međimurskih općina, među njima kotoripski donaćelnik Roberto Ujlaki. Inače još u travnju tekuće godine Mađarska konzultantska tvrtka Tenecon Cowi po nalogu Koordinacijskog središta za prometni razvoj Mađarske organizirala je forum za stanovništvo u Goričanu, Kotoribi i Letinji u vezi s novim graničnim prijelazima na mađarsko-hrvatskoj granici, naime na 352 kilometra granice ima samo sedam cestovnih prijelaza. Kotoripčani su na tome forumu bili iznenađeni s prijedlogom da se na tom području otvara granični prijelaz između Serdahela i Kotoribe, gdje bi se promet odvijao skelom. Načelnik Općine Kotoribe Ljubomir Grgec odmah je reagirao i rekao da do sada o toj inačici nikada nije bilo riječi, obje su strane uvijek htjele cestovni most za koji su već i izrađeni projekti.

Dražen Antolović, načelnik sektora Uprave za prometnu infrastrukturu pri Ministarstvu prometa Republike Hrvatske, izvijestio je pristiglo izaslanstvo da je Ministarstvo upoznato s projektom i već u više navrata raspravljalo se s Ministarstvom nacionalnog razvoja Mađarske, radi se na sklapanju sporazuma cestovnog povezivanja u graničnom dijelu i da je taj most upravo u dodatku tog sporazuma. Objekt je na listi i najkasnije do jeseni trebalo bi doći do potpisivanja sporazuma. Načelnica Sektora za fondove Europske Unije gđa Horvat ponudila je pomoć za pronalazak odgovarajućih fondova za ostvarenje mosta ako dođe do potpisivanja. Predložila je pomoć JASPERS-a, Glavne uprave za regionalnu politiku, partnerstva Europske komisije, koja daje tehničku pomoć za izradbu doličnih velikih projekata, koja bi mogla čak preinačiti već postojeće projektne dokumentacije. Predloženo je i to da na sljedećem sastanku s JASPERS-om nazoče i predstavnici Mješovitog odbora. Prema mišljenju predsjednika Mješovitog odbora g. Varge, više se ne smije govoriti o tome ima li izgleda ili nema, već treba razmišljati o tehnici na koji se način to može ostvariti. Sada su već obje države članice Europske Unije, a dok se izgradi most, možda će i Hrvatska biti u Šengenskoj zoni. Na sastanku je imenovano povjerenstvo koje će pripremati materijale, a uključena je i Regionalna razvojna agencija Međimurske županije.

beta

Državna granica na sadašnjemu željezničkom mostu Kerestur – Kotoriba

MOHAČ, SV. FILIP I JAKOV – Posredstvom Hrvatske samouprave grada Mohača uspostavljena je suradnja grada Mohača i naselja Sv. Filip i Jakov nadomak Biogradu na Moru. Tako je 14. kolovoza izaslanstvo grada Mohača, u kojem su i predstavnici tamošnje hrvatske zajednice, otputovalo u Sv. Filip i Jakov kako bi na čelu s gradom načelnikom Józsefom Szekóom sudjelovali svečanom činu potpisivanja povelje o zbratimljenju Mohača i Sv. Filipa i Jakova, potpisanom u svečanim okvirima 17. kolovoza u Sv. Filipu i Jakovu. U tom je naselju 16. kolovoza održan Dan općine, u znak zaštitnika naselja svetog Roka, uz nastup folkloriša Šokačke čitaonice iz Mohača.

BUDIMPEŠTA, DUBROVNIK – Gimnazijalci 12. a i b razreda budimpeštanske Hrvatske gimnazije, budući maturanti, od 23. do 30. kolovoza borave na maturlnome putovanju po Hrvatskoj. Putuju u Dubrovnik gdje će biti smješteni u Ženskome đlačkom domu, a domaćini će im organizirati posjet gradu i okolici. Na put gimnazijalce prate razrednici Źolt Ternak i Mirjana Karagić te ŹuŹa Molnar, profesorica engleskoga jezika. Spomenuto je putovanje plod dugoročne suradnje dviju ustanova.

KALAČA – Tamoošnja gradska Hrvatska samouprava 24. kolovoza priređuje Spomendan biskupa Ivana Antunovića. Već po tradiciji program u 16.30 počinje prigodnim kulturnim programom na otvorenom u dvorištu Visoke škole Pál Tomori. U programu sudjeluju Hrvatska omladinska plesna grupa „Rokoko“ Čikerija, Źenski pjevački zbor „Biser“ Dušnok, Vince Miho sa suprugom Dušnok i Orkestar „Bačka“ Gara s hrvatskim narodnim pjesmama, plesovima i melodijama. U 18 sati u crkvi Svetog Josipa počinje misno slavlje na hrvatskome jeziku koje će služiti tavankutski Źupnik Franjo Ivanković, a s njime suslužiti santovački Źupnik Imre Polyák, biskupski vikar za narodnosti. Slijedi polaganje vijenaca ispred nekdašnje kanoničke kurije kod spomen-ploče biskupa Antunovića. Njegova Źivota i djela prisjetit će se Angela Šokac Marković, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave i predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj. Nakon toga slijedi prijam za okupljene i druženje uza zvuke tambura. Za dobro raspoloženje pobrinut će se garski tamburaški orkestar „Bačka“. Źupanijski hrvatski dan priređuje se potporom Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske Źupanije.

Visoka škola u Baji

Akadska godina 2013/14. Odsjeka za hrvatski jezik Instituta za narodnosnei strane jezike

Početak nove akademske godine studenti su obilježili izletom u Čavolj. U sklopu terenske nastave i proučavanja povijesti Hrvata u Mađarskoj, studenti i profesori pogledali su Zavičajni muzej, katoličku crkvu i mjesno groblje.

Kraj rujna obilježen je stručnim skupom koji je trajao tri dana, a tema mu je bila *Ekologija – zaštita prirode i okoliša i djetete*.

Studentice Eva i Dragica drže predavanje na natjecanju iz metodike

Odsjek za hrvatski jezik Instituta za narodnosnei strane jezike pri Visokoj školi u Baji organizirao je stručni skup koji su održali profesori i metodičari s čakovečkog Učiteljskog fakulteta. Suradnja dviju visokoškolskih ustanova započela je prije pet godina na poticaj bivšega rektora Visoke škole Jánosa Majdana. Na usavršavanju su sudjelovali studenti, odgajatelji i učitelji iz Bačke, Baranje i Gradišća. Predavanja i vježbe držali su čakovečki profesori. Profesori metodičari nisu samo držali predavanja, nego i vježbe vezane uza stručne

Julijana Matović bila je gošća bajske Visoke škole

pojmove hrvatskoga jezika pojedinih predmeta. To je jako važno za sudionike skupa koji rade u dvojezičnim vrtićima i osnovnim školama.

Tijekom listopada studenti su obavljali praksu u školama i vrtićima, a osim svojih školskih dužnosti, studenti su išli u Budimpeštu, Pečuh i Osijek predstaviti rad Odsjeka za hrvatski jezik i zainteresirali učenike za studiranje hrvatskoga jezika u Baji. Kraj listopada obilježio je izlet studenata, učitelja i odgajatelja u Ladimirevce i Valpovo. Cilj je ovoga izleta bio naučiti nešto novo, vidjeti neke nove metode rada u drugim školama i vrtićima, to je i terenska nastava, a studenti su samim time izravno u dodiru s hrvatskim jezikom.

Dana 13. studenoga 2013. ustrojena je znanstvena konferencija na kojoj su sudjelovali predavači iz Hrvatske. Izlagači su bili: Anica Bilić, Jasmina Dvorski, Ines Virč,

Prof. Źivko Gorjanac drži predavanje prilikom usavršavanja za prosvjetne djelatnike

Studentice koje su uspješno obavile svoje zadatke i napuštaju Odjel za hrvatski jezik jesu: Anđelka Anišić, Ildikó Juhász, Gordana Križić, Melanija Kovač, Krisztina Kodvány, Dragica Blažev s profesoricom Marijom Kanizsai i prof. Živkom Gorjancem

Goran Lapat, Krunoslav Mikulan, Draženko Tomić, Morana Plavac i Veronika Višić. Sutradan je bila studentska konferencija. Odsjek za hrvatski jezik predstavila je studentica 2. godine Kristina Nemet s temom Pogrebni običaji u Santovu.

Mjesec studenti obilježen je i Otvorenim danom, posrijedi je dan kada se studenti svih odsjeka predstavljaju maturantima. Gosti su maturanti i njihovi profesori iz svih srednjih škola iz Baje i okolice, ali i drugih mađarskih gradova. Hrvatski studenti predstavljaju Odjel za hrvatski jezik i na raspolaganju su s korisnim informacijama vezanim za studiranje hrvatskoga jezika u Baji.

Tijekom prvoga i drugoga semestra imali smo gošću Dubravku Smajić koja je držala predavanja našim studentima. Ona je profesorica na Učiteljskom fakultetu u Osijeku, a izrazila je želju za držanjem nastave studentima na Visokoj školi u Baji, što joj je i omogućeno, na našu veliku radost. Profesorica je dobro znala kako razbuditi i razveseliti naše studente petkom u ranim jutarnjim satima, naravno: hrvatskim proizvodima kao što čokolade, keksi, ali i neka zanimljiva hrvatska priča.

Jako smo sretni što je naša studentica Eva Török ove godine dobila jednosemestralnu stipendiju za boravak u Zagrebu i za učenje hrvatskoga jezika na Filozofskom fakultetu, a tijekom drugoga semestra imala je priliku obavljati praksu u Hrvatskoj, što joj je omogućilo još bolje učenje jezika. Tijekom drugoga semestra studentice su imale priliku pokazati nam svoja završna zanimanja u vrtićima i osnovnim školama.

U ožujku Odjel za hrvatski jezik pri Vi-

sokoj školi Józsefa Eötvösa organizirao je stručni skup pod nazivom *Horvát napok – nappali hallgató találkozásja*. Gošća je bila Julijana Matanović, profesorica na Katedri za noviju hrvatsku književnost Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, a i poznata spisateljica čiji su naslovi knjiga: *Zašto sam vam lagala*, *Bilješka o piscu*, *Kao da smo otac i kći*, *Laura nije samo anegdota*, *Tko se boji lika još i druge*.

Bio je to susret studenata hrvatskoga jezika iz Sambotela, Pečuha i Baje. Krajem travnja došao nam je Vladimir Legac s Odsjeka za učiteljske studije Učiteljskoga fakulteta u Čakovcu kao gostujući predavač i predavao studentima hrvatskoga i njemačkoga jezika o bilingvizmu (dvojezičnost).

Dana 9. svibnja 2014. bilo je svečano obnavljanje i potpisivanje ugovora o daljnjoj međunarodnoj suradnji između Učiteljskog fakulteta u Osijeku i Visoke škole u Baji. Dana 16. svibnja 2014. završena su predavanja i počeli ispitni rokovi.

Studenti su uspješno obavili svoje zadatke, riješili završne ispite, obranili diplomatske radove te 27. lipnja 2014. dobili svoje diplome koje su im svečano uručene u 10 sati.

Studentice koje su uspješno obavile svoje zadatke i napuštaju Odjel za hrvatski jezik jesu: Anđelka Anišić, Ildikó Juhász, Gordana Križić, Melanija Kovač, Krisztina Kodvány, Dragica Blažev. Neka im bude sretan daljnji životni put, nadamo se da će se rado sjećati Odjela za hrvatski jezik pri Visokoj školi u Baji, a mi, koji ostajemo, nadamo se da ćemo dobiti nove studente koji će donijeti novu energiju i nove ideje.

Morana Plavac

KISEG – Od 1. do 4. srpnja 2014. održan je međunarodni kulturno-povijesni simpozij „Mogersdorf“. Riječ je o najdugovječnijem i vrlo uglednom znanstvenom skupu koji svake godine okuplja povjesničare iz Austrije (pokrajina Gradišće i Štajerska), Željezne županije iz Mađarske, Slovenije i Hrvatske. Skup nosi ime osnivača, tj. mjesta Mogersdorfa u južnom Gradišću gdje se 1664. vodila bitka protiv osmanske vojske koja je u historiografiji poznata kao pobjeda kršćanske vojske kod Sv. Gotharda. Skup se svake godine održava u drugoj zemlji članici, a ove je godine, 44. put, održan u Kisegu. Na skupu je sudjelovao i profesor Hrvatskoga katoličkog sveučilišta Ivan Bulić s temom „Hrvatsko pitanje u razdoblju krize dualizma – utjecaji Beča, Budimpešte i Beograda 1902–1914“.

ĐIKENEŠ – U tome je mjestu 12. srpnja priređen Dan naselja na koji su stigli mještani prijateljskog naselja iz Gotalova (Hrvatska). U sklopu druženja održana je nogometna utakmica između momčadi dvaju sela, te dvojezično misno slavlje, a na kulturnom programu hrvatski folklor predstavili su plesači starinske Plesne skupine Biseri Drave. Mještani dvaju naselja kane vratiti ona stara vremena kada se bez ikakve prepreke prelazilo iz jednoga mjesta u drugo. Prema novim informacijama, možda i postoji nada, naime još početkom ove godine mađarske konzultantske tvrtke predstavile su projekt određivanja mjesta mogućih graničnih prijelaza između Mađarske i Hrvatske. Uz postojećih sedam graničnih prijelaza između dvije zemlje, određeno je novih 37, među kojima je i Gotalovo – Đikeneš.

DUŠNOK – Poslije prošle godine, dušnočka nogometna momčad, predvođena trenerom Ferencom Sáfránom, ponovno je osvojila prvenstvo druge županijske lige. Od ukupno 30 prvenstvenih susreta ostvarila je 21 pobjedu, 4 neodlučena i 5 poraza, uz gol-razliku 91-42, dva boda više od drugoplasiranog Totiša (Császártöltés). Najbolji dušnočki strijelac, s 26 zgoditaka, bio je Zoltan Bolvari, ujedno i treći strijelac lige. Dodajmo kako je u istome prvenstvu Bikić završio na 10. mjestu (s 37 bodova), Fancaga na 11. (33), Kačmar na 13. (31), Sentivan na 14. (31), a Baškut na posljednjem, 16. mjestu (5). Unatoč osvajanju prvenstva, Dušnok će natjecanje i 2014/2015. godine nastaviti u drugoj ligi.

Velika pučka veselica

Devetnaesta Bajska fišijada, s prepoznatljivom hrvatskom ulicom

Od 10. do 14. srpnja u Baji je priređena već tradicionalna, 19. fišijada. Prvi put priređena 1996. godine u povodu 300. obljetnice toga podunavskoga gradića kada se nadaleko poznati riblji paprikaš kuhao u 300 kotlića, što je sljedećih godina naraslo na preko 2000 kotlića, međuvremeno je izrasla u četverodnevni festival koji iz godine u godinu privlači na stotine sudionika i desetine tisuća gostiju. Obično se

žaje. Nakon prijma uzvanika na dvorištu Gradske kuće, točno u 18 sati kuhanje ribe otpočelo je paljenjem vatre ispod kotlića bivšega gradonačelnika, državnog tajnika Róberta Zsigóa na velikoj pozornici, a u nazočnosti predstavnika ovogodišnjega gosta, prijateljskoga grada Vašarelja (Hódmezővásárhely) i drugih uzvanika. U svoime prigodnom govoru Róbert Fericsák uz ostalo reče: Grad Baja neprekidno se raz-

Svojom nazočnošću svečanost su uveličali i uzvanici, među kojima su bili veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Gordan Grlić Radman sa suprugom, konzulica gerantica Republike Hrvatske u Pečuhu Ružica Ivanković, predsjednik Hrvatske državne samouprave i parlamentarni zastupnik Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp i drugi. Tijekom večeri gostima se pridružio i bivši gradonačelnik, parlamentarni zastupnik i državni tajnik Róbert Zsigó s obitelji. Za dobro raspoloženje i ove su se godine pobrinuli članovi poznatog osječkog Tamburaškog sastava «Ravnica», koji su i sami kuhali ribu. Gosti iz prijateljskoga grada Biograda na Moru i ove godine umjesto bajske ribe pripremili su pečenu tunu na roštilju, koja je ponuđena prolaznicima i posjetiteljima. Tu je bila i družina Hrvatskog radija Osijek, a nekoliko stolova dalje i veselo društvo kukinjskih Hrvata uza svoje tamburaše. I dok se dio Hrvata zabavljao u Hrvatskoj ulici na Trgu Svetoga Trojstva, dotle se nebrojeno mnoštvo zabavljalo u «Dvorištu naroda» na Petőfievu otoku na plesačnici uz dušnočki orkestar «Zabavna industrija». Dodajmo kako je Hrvatska samouprava grada Baje od samih početaka u organizaciji, a kako ističe predsjednica Angela Šokac Marković, možda su upravo Hrvati najprepoznatljiviji zahvaljujući gostima koji se već godinama vraćaju na Bajsku fišijadu, ali jednako tako i potpori Grada Baje koji uživaju kao hrvatska zajednica.

Stipan Balatinac

U atmosferi bajske Fišijade uživao je i veleposlanik Gordan Grlić Radman sa suprugom.

kuha oko 20 000 porcija, a za to utroši 14 000 kilograma ribe, 1 200 kilograma crvenog luka, domalo 600 kilograma mljevene crvene paprike, 14 000 litara vode, te 12 000 kilograma tjestenine.

I ove je godine ta kulturno-gastro-nomska manifestacija otvorena svečanom povorkom kroza središte grada i gala programom folklornih skupina na velikoj ljetnoj pozornici ispred Gradske kuće 12. srpnja, a uz druge nastupile su i hrvatske folklorne skupine: bajski KUD «Bunjevačka zlatna grana», garsko Omladinsko plesno društvo i bačinska Hrvatska kulturna udruga «Vodenica», garski Tamburaški sastav «Bačka» i bajski Orkestar «Čabar». Sutradan, 11. srpnja, u «Dvorištu naroda» na Petőfievu otoku priređena je plesačnica uza spomenutu «Bačku». Već po tradiciji, glavni program priređen je druge srpanjske subote, 12. srpnja, uz brojne kulturne, glazbene i druge popratne sadr-

vija, obnavlja, a istodobno vjerno čuva i tradicije. Kako je istaknuo proteklih godina, ostvarena su ulaganja vrijedna 25 milijardi forinta, uza stalna nastojanja da postanu uistinu obiteljskim gradom, jer obitelj ima istaknuto mjesto u životu ljudi, a u tome posebno mjesto pripada kulturnoj raznovrsnosti.

Na prostoru ispred Hotela «Dunav», uza šetaliste pokraj Šugavice ponovno je oživjela «Hrvatska ulica» koja je okupila već godinama stalne goste iz Hrvatske, Hrvate iz Baje i okolnih naselja, ali i drugih krajeva Mađarske, od Osijeka, Donjeg Miholjca i Biograda na Moru do Kukinja i drugih.

Đuro Taradija i ekipa iz Kukinja svake godine u Baji kuha i peče ribu.

ŠOKAČKI „FRAJNT“

Malo je poznato kako je potkraj 19. stoljeća u Vršendi počela djelovati Šokačka čitaonica, utemeljena 1897. Djelovala je sve do 60-ih godina dvadesetog stoljeća

Šokačka čitaonica (Sokac-Magyar Olvasókör) u Vršendi, kaže mi Marijana Balatinac, utemeljena je 1897. godine. U početku članstvo nije imalo svoju zgradu, okupljali su se svaki put kod druge kuće. Na poticaj tadašnjeg predsjednika tek su 1928. godine za 2 500 «pengova» kupili jednu kuću, čiju su cijenu članovi isplatili u četiri godine i nju potpuno obnovili. Čitaonica je u početku imala 89 članova, a predsjednik je bio Stipo Kovač. Članarina se uredno plaćala u novcu ili žitaricama, a članovi su mogli biti samo muškarci. Žene i mladi muški nisu mogli biti članovi Čitaonice. Godine 1933. članstvo se podijelilo na dioničare i nedioničare te omladinsku sekciju. Šokci su Čitaonicu (udругu) zvali Šokački «Frajnt». Tadašnji ravnatelj škole István Denz vodio je Čitaonicu od 1934. do 1946. godine. Naručivali su i čitali Bunjevačke i šokačke novine, Kalendare te knjige na mađarskom jeziku, a djelovala je i kazališna družina. Komade su naučili iz kalendara, a i sami su ih pisali za scenu s temom iz svakodnevnog života, i sve to na hrvatskom jeziku. U Čitaonici su se držali i svatovi. Nakon Drugoga svjetskog rata još jednom, 1957. godine, članstvo se pokušalo organizirati, ali nisu uspjeli u svojim nakanama.

Napomenimo kako je u Prvome svjetskom ratu poginulo 65 vršendskih muškaraca, a osmerica je nestala. I Drugi svjetski rat je donio žrtve. U nekadašnjoj zgradi Čitaonice već 1950. godine djeluje liječnička ordinacija. Nikada vršendski Šokci nisu dobili materijalnu naknadu za nju. I danas postoji spomenuta zgrada kao privatno vlasništvo, pokraj nekadašnje mljekare. Sačuvana je knjiga članstva, inventura i zapisnici. Sve je to čuvala obitelj Tomin. Vrijedan je dokument Statut iz 1910. godine s datumom sudske ovjere od 3. rujna i imenima: blagajnik Stipo

Kovač (Kovács István), predsjednik Đuro Tomin (Tomin György), dopredsjednik Ivo Klajić (Klajts Ivo), bilježnik Lovro Popović (Popovics Lovro). Zapisnici su nađeni kod sina i supruge posljednjeg tajnika Čitaonice. Ovjerili su ga Mijo Tomin (Tomin Mihály) i Stipo Balatinac (Balatinác István). Datum osnivačke sjednice je 8. svibnja 1910. godine. Na pečatu je natpis Magyar-Sokacz Olvasókör Versend.

Branka Pavić Blažetin

1939 - 1945 ALDOZATAI			
Antolovic János	Harnischfeger Imre	Mehlmann Antal	Schlinghofer János
Babai József	Heid Ede	Moritz Rudolf	Schlinghofer Márta
Baumholczer János	Hollmann János	Müller Péter	Schubert Antal
Baumholczer József	Hohmann Péter	Petcz Henrik	Schweitzer Gaspar
Bleil János	Hollóvári József	Petcz József	Személyecz János
Bösz Fulöp	Klajcs János	Pfeil Ferenc	Szabak János
Bösz János	Kovács János	Rázsics Ambrus	Stang János
Emese Antal	Lang János	Rehm András	Tomin Simon
Engel József	Leib János	Sárközi János	Hosszú Pál

GESTIFTET VON DEN EHEMALIGEN WERSCHENDERN IN WESTDEUTSCHLAND

Ana Mihaljević najbolja primašica

U Novom Sadu i Petrovaradinu od 26. do 29. lipnja održan je VII., kako ga organizatori nazivaju, svjetski Tamburaški festival.

Na ovogodišnjem Festivalu „Tamburica fest“ natjecalo se 12 orkestara iz devet zemalja, a Festival su popratili brojni glaz-

beni sadržaji i programi. Za najboljeg primaša festivala odabrana je Ana Mihaljević, primašica mohačkog Orkestra Dunavkinje. Orkestri su: iz Srbije (Deronje, La banda, Vojvođanski san, Đuvegije), Australije (Dule Tamburica i prijatelji), Hrvatske (Slavonci, Dyaco, Tamburjaši, Savski valovi), BiH (Kozarski biseri)...

U natjecateljskom programu ovogodišnjeg „Tamburica festa“ na Petrovaradinskoj tvrđavi, zvijezde večeri revijalnog dijela programa bili su tamburaši iz Hrvatske, „Dyaco“, i

Zvonko Bogdan sa svojim pratećim orkestrom. Orkestar Dunavkinje utemeljen je 2010. godine i čine ga djevojke iz Mohača koje vježbaju s vrsnim majstorom Jožefom Kovačem Vršenđaninom. Sviraju mađarsku, cigansku glazbu i slavenske te popularne skladbe klasične i pop-glazbe. Članice su Orkestra Ana Mihaljević prim, Jožef Kovač Vršenđanin basprim 1, Žofia Apro basprim 2, Brigita Apro kontra, Gabor Kovač bega. Na festivalu su izveli skladbe Mađarski potpuri, mađarski ples br. 5. (Brahms), Monti čardaš i Laste.

Na obali Dunava

Izložbeni kut u sambotelskom Muzeju Schmidt

Pozdrav s Jadrana iz prošlosti

U okviru posebne izložbene tematike Jadrana u muzejskom ljetu Sambotela, u Muzeju Schmidt smo posjetili treću izložbu pod naslovom „Pozdrav s Jadrana“ ka je otvorena 22. majaša i sve do 30. septembra čeka posjetitelje.

U ovom slučaju rič je zapravo o izložbenom kutu na prvom katu ogromne zgrade u kojoj se skriva iznimno bogata arheološka, knjižna, numizmatička kolekcija dodatno još sa značajnom predmetnom zbirkom iz vojne povijesti ter s posebnimi oružji, modnimi detalji iz prošlosti. U posebnoj prostori smo upeljani i u razvoj liječničkoga zvanja. Dr. Lajos Schmidt (1903–1975) bio je ravnatelj sambotelskoga špitalja i kirurg ki je bio i strastveni sakupljač, tomu je rezultat da u trokatnoj zgradi čuvaju kih 40 000 predmetov, a zbog manjka

nja prostora izloženo je samo 5 000 eksponatov. Kad je 1968. ljeta znanstvenik i kolekcionar ponudio gradu Sambotelu svoje kinče, stručnjaki su tri ljeta dugo svrstavali, rasporedjivali predmete, dokumente. To smo sve doznali od Sándora Salamona, ki nas je srdačno peljao kroz hodnike Muzeja. Ovde izloženi materijal, koji se uklapa u veliku jadransku tematiku Gradskoga muzeja Savaria županijskim djelokrugom je jedan dragocjeni izbor dotičnoga muzeja iz razdoblja Austro-Ugarske Mo-

narhije ili iz mirnih ljet poslije Drugoga svetskoga boja. Putovanja, kupanja, moda kupačkih kostimov, razglednice iz jadranskih gradov: Crikvenice, Lošinja, Opatije ka su bila obljudljena mjesta bogatih familijov. Paraple, škrljače, žensko rublje, mornarska uniforma iz Pule, slike vojnih brodov iz Prvoga svetskoga boja, različiti dokumenti, štoveć i preparat galeba čeka u vitrinu posjetitelja. Izložena je i putovnica Lajosa Schmidta ki je kot mladi student mnogo lutao po svitu i rado boravio i u Opatiji koje je postalo jako obljudljeno mjesto za ljetovanje i ugarske aristokracije. Muzej je otvoren svaki dan od 10 do 17 uri još i u nedilju, jedino je zatvoren pondiljkom i subotom. Ako ste znatiželjni i na ov kusić jadranske povijesti, do kraja septembra lazno imate s posjetom.

Tiho

BLAGO S TAVANA

Vršenska Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata i Hrvatska samouprava počeli su s obnovom Doma vršendskih Hrvata, stambene zgrade, dvorišta i gospodarskog zdanja na površini od 1 988 m² što su dobili na uporabu od Sajčanske rimokatoličke župe, 1. ožujka 2014. godine, na rok od 25 godina, do 28. veljače 2039. godine,

Na tavanu prilikom čišćenja nađeno je staro svećeničko ruho za sahrane i za blagdane; odneseno je u čistionicu i bit će jedan od izložaka budućega muzeja. Sve se to zbiva ovih mjeseci na adresi Fő utca 36 A. I dok se život vraća na spomenutu adresu, mnogi su Vršendani izrazili namjeru potpore za obnovu i izgradnju budućega Hrvatskog doma. Spomenimo kako se 2015. godine slavi tisuću godina prvog spomena imena sela Vršende. Do tada Hrvatska samouprava želi predati zgradu na uporabu. Spominju mi i staru krstionicu, drvenu klepetaljku (kojim su se zvala zvona na Veliki četvrtak, škrgetaljka). Spomen imena Vršende datora iz 1015. godine u dokumentu kraljeve darovnice opatiji u Pečvaru (Pécsvárad). Naselje se nalazilo nedaleko od današnjeg, a ostaci su i danas vidljivi, 1,5 kilometar od središta sela prema Orašju. Spomenimo kako je po podacima iz 1900. godine u Vršendi živjelo 235 Mađara, 560 Nijemaca i 566 Hrvata, a 1839. godine 332 Nijemca, 61 Mađar, 6 Židova i 609 Hrvata («llira»). Crkva je sagrađena 1772., u današnjem obliku na mjestu nekadašnjega srednjovjekovnoga groblja. Godine 1889. se bilježi kako su šesti razred pohađali posebno Nijemci, a posebno Hrvati, a 1893. godine uveden je mađarski jezik u školu, koja u Vršendi djeluje već 1850. godine.

Trenutak za pjesmu

Boris Maruna

Borci iz Vukovara

Borci iz Vukovara nisu nosili zaštitne košulje
Giorgio Armani, ni odijela Pierre Cardin
Prezirali su kravate Gucci i Croata
I kad bismo ih zabačeni u naslonjače u udobnim stanovima
Tuškanca i Pantovčaka gledali na televiziji kako
Pretrčavaju ciglu razorenih domova
Mi smo nekako naslućivali da njihova nevinost
Seže dublje od našeg ponosa i da za neke važne stvari u životu
Čovjeku ne treba ništa: ni cocktail party ni neonska svjetla
Samo savršena ljubav
Totalna opasnost.

Susret maturanata iz 1979. g., u Santovu

Maturanti budimpeštanske gimnazije iz 1979. godine u društvu vlasnika santovačke „Čajane” Gabora Varge (prvi slijeva), koji im je pripremio ukusnu večeru. Na slici nedostaje Nada Šišković, koja se zbog drugih obveza društvu priključila poslije.

Nakon devet godina, a povodom 35. obljetnice mature, 29. srpnja u Santovu je ponovno organiziran Susret naraštaja maturanata budimpeštanske Hrvatsko-srpske gimnazije iz 1979. godine, koji je ostvaren na poticaj Santovaca. Tom su prigodom kroz razgovor oživili nekadašnje đачke dane, brojne doživljaje, ponajviše lijepe uspomene o prijateljima i profesorima, a prisjetili su se i međuvremeno preminulog *Stevana Nikolića* (Slavonska Požega). Pošto su se smjestili u učeničkom domu santovačke Hrvatske škole, druženje je nastavljeno u mjesnoj „Čajani” zajedničkom večerom, uz dobru kapljicu vina i pjesmu, a dobro raspoloženje potrajalo je do zore. Narečene godine u našoj budimpeštanskoj gimnaziji maturiralo je 26 učenika, iz 17 različitih naselja Hrvata i Srba u Mađarskoj, a bilo ih je i iz bivše Jugoslavije, odnosno Hrvatske. Najviše iz Santova. Kako nam reče jedan od bivših maturanata Đorđe Šibalin, 1975. godine u našu budimpeštansku gimnaziju upisalo se svih šest osmaša santovačke škole. Nedavnom susretu u Santovu odazvalo se 12 bivših maturanata naraštaja iz 1979. godine, od koji su troje došli sa svojim životnim suputnicima: **Ljubinko Balatinac** (Andzabeg), **Marta Dervar** i **Josip Gerđić** (Starin), **Jovanka Lastić** i **Pera Lastić** (Budimpešta), **Amalija Marjanović** (Osijek), **Marija Petrić** (Serdahel), **Ksenija Šušić** (Tukulja), **Ivan Vidicki** (Batanja), **Đorđe Šibalin**, **Nada Šišković** i **Anica Stipanov** (Santovo), danas većinom prosvjetni i društveno-kulturni djelatnici. Ostali maturanti bili su još Jelica Balog (Kalača), Anica Kašadac (Kašad), Antun Kričković (Budimpešta), Matija Kubatov i Natalija Zegnal (Gara), Tihomir Markovljević (Segedin), Zlata Štric (Serdahel), Ana Poljak (Kaćmar), Marija Posavac (Šikloš), Spomenka Putnik (Novi Sentivan), Agneza Tot (Sentivan), Željko Petković i Franjo Varga (Santovo). Podsjetimo kako je u razdoblju između 1951. i 1996. godine Bačko-kiškunska županija dala daleko najveći broj učenika (300) u našu desetljećima jedinu gimnaziju, od toga Santovo 126, Gara 53, Kaćmar 52, Aljmaš 19.

Stipan Balatinac

SUBOTICA, PEČUH, ĐAKOVO – U sklopu 17. manifestacije Đakovački susreti hrvatskih književnih kritičara, u Đakovu je predstavljena i trogodišnja nagrada za najbolju knjigu poezije Hrvata iz Vojvodine

„Antun Gustav Matoš”, koju je nedavno utemeljio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Nagradu je predstavio ravnatelj Zavoda i član povjerenstva Tomislav Žigmanov. Trogodišnja nagrada za najbolju knjigu poezije „Antun Gustav Matoš” utemeljena je radi pospješivanja sustavnoga pristupa vrednovanja aktualnih književnih djela među Hrvatima u Vojvodini. Za nju će se natjecati knjige pjesnika Hrvata iz Vojvodine, bez obzira na mjesto gdje žive, koje su objavljene na hrvatskom jeziku ili na nekom od njegovih dijalekata. Uzimat će se u obzir isključivo autorska pjesnička djela iz skorašnjih književnih ostvaraja, koja su objavljena tijekom tri kalendarske godine koje prethode godini dodjele nagrade. Povjerenstvo za spomenutu nagradu, koje je međunarodno i čine ga dr. sc. Stjepan Blažetin iz Pečuha, predsjednik, književnik Mirko Ćurić iz Đakova i Tomislav Žigmanov iz Subotice, održalo je u Đakovu 1. srpnja i svoju prvu sjednicu. Članovima su uručeni primjerci knjiga koje su u konkurenciji, a tijekom sastanka dogovoreno je o načinu te dinamici rada.

Bogatstvo...

Iz privatne zbirke Josipa Patarice. Kaćmarkinje: Stana Išpanović (zdesna, rođena 1921. g.) s prijateljicama 1942. g.

Intervju

Željko Bebek: „Sretan sam ako ima Mađara koji me vole slušati, koji prepoznaju u mojim pjesmama onaj lijepi dio pjesme, onu poruku, jer su moje pjesme sve ljubavne i mislim dodiruju svakoga.“

Razgovor vodila: Bea Letenyei

U Budimpešti je mjeseca lipnja imao koncert na brodu A38 Željko Bebek, legenda rockglazbe nekadašnji pjevač grupe Bijelo dugme, čije pjesme slušamo i pjevušimo i danas.

S kakvim očekivanjima ste stigli u Budimpeštu? I sad nakon koncerta kako ocjenjujete svoj nastup?

Navikao sam na to da su moji koncerti uvijek dobri i da publika uvijek pjeva. Ali prije koncerta ipak imam malu tremu. Danas sam posebno imao zato što u Budimpešti nikad nisam prije bio. Ali već nakon prve dvije pjesme shvatio sam da ima dosta pozitivne energije i da će koncert rasti u onom pravcu kako ja to želim. I tijekom koncerta i nakon njega se pokazalo da smo uspostavili divnu relaciju, te da imamo puno emocija, i da je koncert bio krcat osjećaja. I zbog toga sam zadovoljan i sretan danas.

Mislili ste da ovdje u Mađarskoj, u Budimpešti imate toliko vatrenih obožavatelja?

Vjerovao sam da imam, zato što nakon 40 godina karijere s ovoliko pjesama koje su poznate i koje su ostale tijekom cijele moje karijere, a čak i ove lijepe nove pjesme od prošle godine ukazuju na to da ću imati dosta uspjeha. Nisam sumnjao, ali, kako sam rekao, malu tremu sam na početku imao. A iskreno, tom se još više radujem i iznenađuje me da ima ljudi koji me zapravo slučajno poznaju. I sretan sam što sam doživio to da u ovoj publici koja me dobro poznaje, nalaze se i ljudi koje nisam očekivao vidjeti. U cijeloj sam karijeri razmišljao o tome zašto mi na Balkanu nemamo priliku biti internacionalno poznati. Vjerojatno je razlog u jeziku. Dakle ako bismo pjevali od početka na engleskom, možda bismo imali šanse, kao što su Abba, kao što je Joe Cocker, kao što su svi ostali koji na engleskom pjevaju. Ali nisam nezadovoljan. Tim sam zapravo sretniji ako ima Mađara koji me vole slušati, koji prepoznaju u mojim pjesmama onaj lijepi dio pjesme, onu poruku, jer su moje pjesme sve ljubavne i mislim dodiruju svakoga.“

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava VII. okruga organizira izlet na karlovačke Dane piva. Polazak je iz HOŠIG-ova parkirališta (Budimpešta XIV., Kántorné sétány 1-3) u petak, 29. kolovoza, u 8 sati. Po planiranome programu autobus u Selce stiže u večernjim satima; zauzimanje smještaja i večera. Sutradan, 30. kolovoza, nakon objeda polazak u Karlovac, ondje slobodan program, potom povratak u Selce. U nedjelju nakon objeda povratak u Budimpeštu, dolazak u večernjim satima. Cijena je putovanja: 32 000 Ft, u sklopu koje jesu putni troškovi, jedna večera, dva doručka i objeda. Tijekom puta o hrani i piću te osiguranju trebate se pobrinuti sami. Podrobnije informacije elektronskim putem horvatonkormanyzat@erzsebetvaros.hu ili od Katice Benčik 06 30 200 3919.

Na početku intervjuja Željko je bio pomalo stidljiv, ali nakon pitanja što je osjećao kad se brod pod njim i publikom počeo ljuljati, veselo je odgovarao.

„Rijetko kad sam nastupao na brodu. Vrijeme na brodu

obično provedem kad idem na ribolov ili kad ljetujem s obitelji. Ovo je bio sjajan koncert na Dunavu i ostat će mi u trajnom pamćenju, u lijepom sjećanju ovaj ambijent i posebno ova publika. Mislim da je ovaj koncert na određen način meni jedan od najljepših u karijeri.

Nisam mogla izostaviti ni pitanje, kako mu se svidjela mađarska prijestolnica.

„Stigao sam u Budimpeštu u suradnji s gospodinom Simonom Vilmošem i kada smo se dogovarali o ovom koncertu u Budimpešti, rekao sam da hoću. Doći ću obavezno, ali ne na jedan dan. Želim ostati makar dva-tri dana, i to doći sa svojom obitelji. Tako da su tu moja supruga i moja djeca, oni su u hotelu i spavaju. Sin ima 11, a kći 9 godina. I oni su tu i došli smo svi zato što želimo provesti sutra i prekosutra cijeli dan u Budimpešti, da vidimo glavna mjesta, da napravimo neke fotke koje će nam bit drage. Ali već popodne dok smo išli na ručak i prošli Budimpeštom oduševljeni smo svi četvero i mislim da smo u ovome gradu otkrili jedno novo lijepo mjesto kamo ćemo često dolaziti. Moja supruga Ružica i ja imamo nekoliko gradova koje volimo, jer mi cijeli život putujemo. Dosad nam je najdraža bila Venecija. A mislim da smo u Budimpešti otkrili neku čar, neku dušu koju ovaj grad ima. Vidio sam mladi svijet koji ima lijepi osmijeh na licu. Vidio sam ih puno na rolama, vidio sam puno različitih boja ljudi, vidio sam da su nekako svi bliski jedni drugima, a to je ono što uvijek plijeni. Baš sam presretan što sam došao ovamo i da ću se vraćati u Budimpeštu, nadam se čak i na koncert!“

Nakon zadnje pjesme publika nije odmah dopustila Željku Bebeku da napusti pozornicu. Uz ovaciju i uz „Hoćemo još!“, Bebek se vratio i kao bonus pjesmu za kraj otpjevao Laku noć, svirači. To je bila kruna večeri. Nakon koncerta zabava se nastavila na terasi broda do jutarnjih sati, za dobru glazbu pobrinuo se Dj Mačić. Na veliko iznenađene, Bebek se i ovdje zadržao, do jutra je plesao sa svojim obožavateljima. Mislim kako će ovo ljetno izdanje Balkan partija još dugo ostati u sjećanju svih nas.

Foto: Geza Kovačević i András Dimény

Još jedno hodočašće kod Peruške Marije

Blagoslavljanje kipa Sv. Urbana, novoga vina i žganoga

Mnoštvo vjernikov je skupadošlo pri hodočasnom mjestu Peruške Marije u židanskoj lozi 6. julija, u nedilju, oko deset uri, a u ovom shodišću je neobično bilo da su područje okupirali predstavnici različitih civilnih i službenih organizacijov u vlašćoj uniformi. Tako su došli policajci, vojnici, ognjogasci, djelači hitne službe, veterani naoružanih snagov, čuvari tradicij, člani vinskoga viteškoga reda, carinari, kotrigi Društva prijateljic vina, člani Društva umirovljenih policajcev iz Slovenije, Husari-čuvari običajev i još mnogi vjerniki.

Kad su skupazvonili na mašu, paralelno su se oglasile i sirene, a predstavnici su do oltara odnesli svoje zastave, kade su je pozdravili, kot i ostale nazočne, Tibor Bali, farnik Külsöváta, duhovnik dr. Rajmund Temmel i židanski dušobrižnik Štefan Dumović. Pri trojezičnoj maši tri zbori su sudjelovali: iz Čeprega mišoviti jačkarni zbor, ženski koruš Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana i zbor Društva željezno-županijskih domobranov. Svi celebranti su naglasili, kako je važno

dojti u društvenom obliku na shodišće i Boga svečevati, a to duplas-to uspije u židanskoj lozi na tom prekrasnom mjestu kade, i posebni spomen-park čuva kapelicu. Ovput je blagoslavljen i kip Sv. Urbana,

patrona vinogradarov i krčmarov, kojega su dali načinjiti člani Društva prijateljic vina iz Čeprega. Isto tako su vije-nac spominka položili pred spomeniki zaštit-nika zvanjev pripadniki različitih službov i orga-nizacijov. Potom su se duhovniki odšetali k sto-lu novoga žganoga i vina, kojega su okružili kotrigi Viteškoga reda vina i žganoga i blago-slovili su aromatična pila. Na kraju maše je pozdravio sve nazočne i mjesni načelnik Štefan Krizmanić, počašćen je

ikonom Sv. Mikule novi vitez Viteškoga reda, a dostali su vinske dare i sami gosponi. Štefan Dumović je posebni dar pripremio i za Židanku Zitu Horvat, ka jur dva desetljeća dugo neumorno zame na se i organizacijske za-daće ovih shodišćev. Slije-deća hodočasna maša će pozvati hrvatsku mladinu 3. augustuša, u nedilju, k Peruškoj Mariji, a to će biti uje-dno i završna priredba omladinskoga tabora, koji se je odvijao ov tajedan.

Tiho

Školski kamp Erzsébet

U martinačkoj dvojezičnoj osnovnoj školi prošli tjedan bio je u znaku Tabora Erzsébet koji je organizirao šeljinski Obrazovni okrug. Okupili su se učenici iz martinačke i starinske osnovne škole, ustanova spomenutog okruga, koji su od 7. do 11. srpnja uz brojne programe u Taboru proveli sadržajnih pet dana.

Preko programa Erzsébet djeci školske dobi s područja Ormán-sága (ukupno 500) bilo je omogućeno petodnevno taborovanje. Djeca iz dviju hrvatskih narodnosnih škola, martinačke i starinske, od kojih je martinačka škola dvojezična, a starinska s predmetnom nastavom hrvatskoga narodnosnog jezika, taborovalo je u Martincima, kaže ravnateljica

martinačke škole Ruža Hideg. Tabor je organiziran i financiran iz sredstava namijenjenih taborovanju djece iz nerazvijenih područja. U Taboru je boravilo 50 djece iz martinačke i 60 djece iz starinske škole, o njima se brinulo pet učitelja iz martinačke i šest učitelja iz starinske škole. U sklopu Tabora jedan su dan proveli na šeljinskim bazenima, a jedan dan bio je organiziran izlet u Pečuh i razgledavanje grada. Druženje je obilježilo učenje, ples, pjesma, svirka, radionice vještih ruku, pisanja... Djeca su trebala platiti vlastiti udio od 500 forinti za sudjelovanje Taboru, a ostatak troškova Tabora, 11 tisuća forinti, pokriven je iz programa Erzsébet. Organizirano je niz hrvatskih sadržaja, bio je to istinski hrvatski tabor kaže Ruža Hideg.

Zaklada za djecu Karpatskog bazena Erzsébet ima za cilj osiguravanje ljetovanja, dječjih kampova i programa čiji je cilj zadovoljavanje kulturnih potreba, razvoj veza, suradnju i organizaciju s izvangraničnim Mađarima, te organizaciju dječjih i omladinskih programa socijalnog, kulturnog i inog sadržaja.

Spomenuta Zaklada u suradnji s Temeljnim fondom «Gábor Bethlen» preko svojih programa Erzsébet ovoga je ljeta osigurala niz mogućnosti taborovanja za djecu iz Erdelja, i djecu iz nerazvijenih područja Mađarske.

bpb

Foto: Erika Kuštra Sigečan

Mala stranica

20. kolovoza - Dan državnosti Mađarske i svetog Stjepana

Dan državnosti jest spomen-dan postojanja mađarske države. Mađari, naselivši se u Karpatskom bazenu, za vladavine kneza Geze i kralja Stjepana I. ušli su u zajednicu kršćanskih europskih naroda i osnovali snažnu državu. Za vladavine Stjepana I. na Veliku Gospu, 15. kolovoza, sazivalo se kraljevsko vijeće u Stolnom Bikogradu, tada su održavani dani zakona. Kralj Ladislav donio je odluku da se slavi 20. kolovoza, kao sjećanje na dan kada su kralj Stjepan I. i sin mu Imre proglašeni svecima. Otada se 20. kolovoza slavi Dan sv. Stjepana.

Razglednica iz Hrvatske

Osijek

Grad smješten u lijepoj podunavskoj ravnici na desnoj obali rijeke Drave, 22 km od ušća u Dunav. Danas je sjedište Osječko-baranjske županije i najveći grad u istočnom dijelu Hrvatske. Osijek se sastoji od staroga grada – Tvrđe, građene početkom 18. st. u baroknome stilu, zatim Gornjega, Donjega i Novoga grada. Prve kazališne predstave u baroknom Osijeku bile su još u 18. stoljeću, a prva kazališna zgrada, Hrvatsko narodno kazalište, sagrađena je 1866. godine. U gradu živi umalo tisuću pripadnika mađarske nacionalne manjine.

Književni kutak

Natali Šarić

KIŠOBRAN ZA DVOJE

Ispod moga kišobrana
mjesto je za dvoje.
Ispod njega najslađe je
kad se ruke spoje.

Zato meni ne zasmeta
ta kišna galama,
jer tad ispod kišobrana
neću biti sama.

Znate li

odakle potječe sladoled? Prvi pravi recept za sladoled u Europu stigao je iz Kine oko 1295. godine. Vjeruje se da ga je sa svojih putovanja donio Marko Polo, svjetski trgovac i putopisac. Boračevići u Kini, Polo je na ulicama Pekinga upoznao trgovce koji su na ručnim kolicima prodavali slastice od smrznutoga mlijeka, pa je, vrativši se u Veneciju, donio sa sobom i prve recepte za ovu neobičnu slasticu.

Gibanica se razvlači i preko granice

XIV. Festival gibanice u Serdahelu

Četrnaesti Festival gibanice u Serdahelu nije bio priredba samo gastronomskih užitaka, nego i mjesto druženja Hrvata s jedne i druge strane Mure. Već godinama više od tisuću gostiju posjećuje manifestaciju iz raznih krajeva Mađarske te iz susjednog Međimurja. Svečanom otvaranju nazočili su ugledni gosti: Berislav Živković, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske, Peter Cseresnyes, parlamentarni zastupnik Mađarske, Mario Mogharić, saborski zastupnik Republike Hrvatske, Matija Posavec, župan Međimurske županije, predstavnici zadarskoga sveučilišta i načelnici s obje strane granice. U ime domaćina posebno ih je pozdravio serdahelski načelnik Stjepan Tišler, jedan od istaknutih osoba u promicanju suradnje Međimurja i mađarskog dijela Pomurja.

Serdahelska Izvorna grupa Mura već ima i mladu pjevačicu, Miru Prosenjak

Jedinstven okus pomurske gibanice daje njezina posuda u kojoj je ispečena, a to je glinena okrugla posuda u kojoj su nekoć pekale mame i bake u krušnoj peći na proštenje, svadbu, krštenje i druge proslave. Njezino jednostavno tijesto vrlo je uspjelo serdahelskim kuharicama, rečeno je na svečanom otvorenju, naime simbolično se razvlači čak i na drugu stranu Mure, a njezin je „nadjev“ mnoštvo zajedničkih prekograničnih programa, projekata. Prvi tajnik Berislav Živković pozdravio je dobrosusjedske odnose pomurskih i međimurskih Hrvata, koji pridonose učvršćivanju nacionalne samobitnosti, čuvanja materinskog jezika i narodnosne kulture pomurskih Hrvata, a međimurski je župan naglasio da je ova suradnja mjesnog stanovništva dobar primjer za Hrvatsku i Mađarsku, to je u interesu razvijanja pograničnog prostora s jedne i druge strane. Na ovogodišnjem se Festivalu natjecalo dvanaest družina iz Banoka, Letinje, Ostrogne, Kaniže, Donje Dubrave, Goričana i Serdahela u trima kategorijama: u pečenju gibanice sa sirom, s tikvicama i makom i s

nadjevom po izboru. U trećoj su kategoriji ispečene gibanice sa sušenim šljivama, kukuruzom, smokvama, zeljem, orahom i šljivama, krumpirom, heljdom i medvedim lukom. Ocjenjivački sud u sastavu Józsefa Prikryla, majstora kuhara, Katice Prosenjak, umirovljene kuharice iz Serdahela, dr. Ágnes Nagy i Ildikó Rabavölgyi kušali su više od četrdeset gibanica, od kojih su izabrali najukusnije, najsočnije i najljepše ispečene. Festival je popratilo mnoštvo programa, nastup Puhačkog orkestra iz Donje Dubrave, mažoretkinja iz Goričana, učenika mjesne osnovne škole, Izvornog društva Mura iz Serdahela, folklorne skupine iz Goričana, Plesnog ansambla Zalagyöngye. Mjesno ribičko društvo za ljubitelje toga športa priredilo je međunarodno natjecanje u kojem su sudjelovali ribiči iz pomurskih i međimurskih naselja. U okviru Festivala svečano je otvoren novouređeni prostor kuhinje i restorana Fedakove kurije, vrijednog 31 milijun forinti, koji će se ubuduće iskoristiti u turističke svrhe, reče na otvorenju Stjepan Tišler. Vrpca su skupa prerezali Matija Posavec i Berislav Živković. Tijekom dana mlađe naraštaje zabavljali su obrtnici, igraonice, zračna tvrđava, jahanje, a osim gibanica bilo je obilje drugih ukusnih jela: gulaša, paprikaša. Prava atrakcija

glazbenoga programa bio je koncert iznimno nadarenoga mladog pjevača, pobjednika „Hrvatska traži zvijezdu“ Bojana Jambrošića (podrobnije o tome poslije), nakon čega je priređen vatromet i zabava.

beta

Razvlače tijesto

Rezultati natjecanja pečenja gibanice na XIV. Festivalu u Serdahelu

Kategorija gibanica sa sirom
kuharice serdahelske škole
Eva Kolman, Serdahel
Viktorija Havaši, Serdahel

Kategorija gibanica s tikvicom i makom

kuharice serdahelske škole
družina iz Ostrogna
družina iz Goričana

U kategoriji razno nagradu je dobila Izvorna kulturna grupa Mura

Naslov „Gibanica Festivala“ osvojila je družina iz Ostrogna.

SANTOVO

Vjeronaučni tabor u Óbányi

Santovačka rimokatolička župa, već po običaju, i ove je godine organizirala vjeronaučni tabor za polaznike vjeronauka, učenike santovačke Hrvatske škole. Dva deset i dva polaznika u pratnji santovačkog župnika Imrea Polyáka i vjeroučiteljice Katalin Molnár Tomašev od 14. do 18. srpnja boravilo je u Óbányi, baranjskome naselju koje se nalazi u prekrasnoj dolini, u okruženju šume istočnog Mečeka. Kako nam uz ostalo reče vjeroučiteljica, u okviru tabora organizirana su i dva izleta, posjet tvrđi Máré i mjesta Szentkút, gdje su se svi okrijepili umivanjem na izvoru. Dva puta bili su na kupanju, na plaži u Hertelenu (Magyarhertelend) i Seksaru. Vrijeme su provodili u zabavnim sadržajima, natjecanjem u otkrivanju darovitosti

pod nazivom «Zvijezda se rađa», okušali su se i u noćnoj hrabrosti, i drugome. Svako jutro počinjali su misom i molitvom, nakon čega je bila smotra soba, doručak, a onda su krenuli u obilazak naselja i okolice, primjerice razgledavali su vjerske, kulturne i povijesne znamenitosti grada Pečuha. Vjeronaučni tabor ostvaren je s potporom Kalačko-kečkemetske nadbiskupije, santovačke trgovine igračaka, Hrvatske škole, Tvrtke «Bácskatej», Rimokatoličke župe i Trgovine kućnim potrepštinama «Szebeni», među ostalima i jedan anonimni podupiratelj. Svi upitani izrazili su želju da i dogodne sudjeluju u vjeronaučnom taboru.

S. B.

Foto: Katalin M. Tomašev

DUBROVNIK, BUDIMPEŠTA – (Hina) Ministar vanjskih poslova Tibor Navracsics otvorio je 10. srpnja u Dubrovniku konzulat Mađarske, a riječ je o trećem mađarskom konzulatu na jadranskoj obali pošto su prije otvorena predstavništva u Rijeci i Splitu. Tom je prigodom ministar Navracsics kazao kako je i otvaranje konzulata u Dubrovniku doprinos razvoju još čvršćih veza između Mađarske i Hrvatske. „Veze između naših dviju zemalja sežu duboko u povijest, a ovo je prigoda za još bolje odnose, osobito na području znanosti, kulture i gospodarstva“, naglasio je mađarski ministar. Za počasnu konzulicu Mađarske u Dubrovniku imenovana je Katija Bakija. Ona nije krila sreću zbog ukazane časti. – Istaknula bih i podijelila s vama svoje zadovoljstvo i ponos da je moja dugogodišnja veza, usudila bi se nazvati ljubavlju, s Mađarskom dobila predivno i vrijedno priznanje. Usput je zahvalila svima koji su joj pružili potporu i omogućili da postane počasna konzulica – donosi portal dubrovački.hr. Između ostaloga dr. kroatistike Katja Bakija bila je u dva mandata lektorica hrvatskoga jezika na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, a u jednome mandatu obnašala je dužnost konzulice za kulturu, znanost i obrazovanje pri Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu. Počasni konzulat Mađarske u Dubrovniku bit će otvoren cijele godine, za razliku od splitskoga koji je otvoren tek u ljetnim mjesecima.

ALJMAŠ – Kako nam ukratko reče predsjednica Hrvatske samouprave Valerija Petrekanić Koszó, KUD «Zora» 5. srpnja nastupio je na Danu sela u Baškutu, a 12. srpnja aljmaški «Divan klub» s četrdeset članova sudjelovao je na Bajskoj fišijadi. Za tu prigodu ugostili su i družinu prijateljskog naselja Bizovca iz Hrvatske koja je zajedno s Valpovljanima na Trgu Svetoga Trojstva pripremila pravi slavonski riblji paprikaš.

Gosti iz Hrvatske sa svojim aljmaškim domaćinima, s predsjednicom Hrvatske samouprave Valerijom Petrekanić Koszó

BUDIMPEŠTA, DUBROVNIK – Gimnazijalci 12. a i b razreda budimpeštanske Hrvatske gimnazije, budući maturanti, od 23. do 30. kolovoza borave na naturalnome putovanju po Hrvatskoj. Putuju u Dubrovnik gdje će biti smješteni u Ženskome đlačkom domu, a domaćini će im organizirati posjet gradu i okolici. Na put gimnazijalce prate razrednici Žolt Ternak i Mirjana Karagić te Žuža Molnar, profesorica engleskoga jezika. Spomenuto je putovanje plod dugoročne suradnje dviju ustanova.

ATA – U ovome malom baranjskom naselju na pruzi Pečuh – Mohač, kojeg je do prije tridesetak godina i tijekom dugih stoljeća naseljavala brojna zajednica Hrvata, 20. kolovoza priređen je Dan sela. U sklopu Dana primjereno prijašnjim godinama nastupio je i pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoé i kukinjski KUD Ladislava Matuška.

LETINJA – Ovaj pomurski grad i ove će godine prirediti Međunarodni sajam na mostu rijeke Mure 13 – 14. rujna 2014. na koji očekuju izlagače, obrtnike, male poduzetnike. Javiti se mogu na telefonu: 93/343-034 i na e adresi: fmhk@freemail.hu.

IZVAR, RASINJA, NOVO VIRJE – Kako je Hrvatski glasnik izvjestila predsjednica izvarske Hrvatske samouprave Klara Kovač, izaslanstvo Hrvata iz Izvara i Rasinje, naselja u kojima djeluju Hrvatske samouprave, na blagdan Presvetog Srca Isusova, 19. lipnja, odazvala se pozivu prijatelja iz Novoga Virja, s kojima sve bolje surađuju. Naime svećenik iz Novoga Virja celebrirao je svetu misu na hrvatskom jeziku u izvarskoj crkvi, prigodom tadašnjega hrvatskog program te je pozvao svoga kolegu i Hrvate iz Izvara da posjete župni dvor u Novom Virju. Izvarski župnik Tamás Benczik sa svojim vjernicima rado se odazvao pozivu.

Posjetili su i razgledali Crkvu vojske srca Isusova u Medvedički. Pod tim nazivom sagrađena je ova crkva doprinosom štovatelja Srca Isusova u Medvedički 1914. godine, kao prvi sakralni objekt na prostoru sadašnje župe. Posebnih podataka o gradnji nema, ali znamo da je 1961. podignut oltar Majke Božje, koji je dobio novi oblik 1996. Obnovljena je 1968. i 1973, a nova obnova bila je od 1991. do 1994. Svake nedjelje i blagdane, a po potrebi i u tjednu ovdje se služe mise i sve ostale pobožnosti, jednako kao i u župnoj crkvi, te ona na sebe veže 40-ak posto vjernika župe Novo Virje kojoj je na čelu župnik Krunoslav Milovec.

Aljmaš–Bizovac–Gunja

Humanitarna pomoć bez granica

Suradnja prijateljskih naselja Općine Bizovac i grada Aljmaša ove godine obilježava dvadesetu obljetnicu postojanja. Zahvaljujući upravo dobroj suradnji, potkraj srpnja stradalima u poplavljeno područje upućena je humanitarna pomoć. Na poticaj aljmaškog načelnika Balázsa Németa, humanitarna pomoć s osnovnim životnim potrepštinama dostavljena je izravno u desetak unesrećenih obitelji u najpogođenijemu naselju Gunji. U bizovačkom izaslanstvu, koje je primilo i prevezlo poklonjene stvari, bili su predstavnici nekoliko mjesnih udruga koje su se i dosad istaknule u prikupljanju pomoći stradalima prilikom elementarne nepogode. Potporu ovoj humanoj gesti pružila je i Hrvatska samouprava grada Aljmaša, na čelu s predsjednikom Valerijom Petrekanić Koszó. Gradu Aljmašu i svima koji su uputili pomoć te pomogli u ostvarenju ove humanitarne akcije zahvalio je načelnik Općine Bizovac Srećko Vuković. Kako nam uz ostalo reče predsjednica Hrvatske samouprave, za boravka u Hrvatskoj posjetili su i grob valpovačkog župnika i hrvatskoga pjesnika Ante Evetovića Miroljuba na valpovačkome groblju, te položili cvijeće u spomen na znamenitog Aljmašanina.

S. B.

GARA

Novo dječje igralište

Na ulazu u naselje pokraj bajske ceste nedavno je predano na uporabu novo dječje igralište. Projekt vrijedan 13,78 milijuna forinta ostvaren je posredstvom Športske udruge sa stototnom potporom Programa LEADER sa strateškim ciljem seoskog razvoja i pomaganja održivog razvoja. U sklopu toga postavljene su nove dječje igračke prema europskim standardima, izgrađeno je šetalište, postavljene su klupe, a rasvjeta je ostvarena postavljanjem kandelabera sa solarnim kolektorima. Kako nam uz ostalo reče načelnik Béla Faa, novo dječje igralište vrlo je omiljeno i posjećeno.

